

Pápára visszatért az iskola padjaiba, de már szeptember havában harmadszor is felcsapott színésznek, Demény Dániel, majd Csehfalvy Antal társulatához szerződik. Koplalt, nyomorgott. De a sok szenvedés még mindig nem törte meg ambícióját, sőt mindjobban megkedvelte a festett világ tarkaságát, a falusi vándoréletet. A következő igazgatója, Kétszery József volt, akinél szintén kis fizetése lévén, szerepírást is vállalt. Ezért a mellékfoglalkozásért azon időben csak 1 frt járt, de a szűkös viszonyok mellett az is jól esett a vándorszínésznek. (A Petőfi-Házban ez időből őriznek egy szerepet, melynek ez a címe: »Zolky, a vén diák«, dráma 2 felvonásban, írta Maltitz, fordította Havi Mihály. Másolta: Rónai színész, 1841. Földváron.) Kétszery igazgató erre a szerepre ezeket az érdekes sorokat jegyezte föl: »Becsületemre állítom, hogy a fenti időben Petőfi nálam Rónai név alatt társaságom tagja volt és hogy ezen darabot ő másolta.«) Kétszerynél se volt sokáig maradása. A következő igazgatója Bakó Gábor lett, akinek »társulata« leginkább családtagjaiból rekrutálódott.

Ezt is otthagytá és gyalogosan nekiindult az országotnak Székesfehérvár felé, ahol Szabó József jónevű igazgató állomásozott. A társulatnál Petőfinek volt egy kúnsági barátja, Szuper Károly. Őt kérte fel, hogy ajánlaná az igazgató figyelmébe, szerződtetés céljából. Szuper ezt így örökíti meg híres naplójában: »A napokban érkezett hozzánk egy pápai diák, ki mint-hogy kúnsági, mint én, mert félegyházi, [a nagy költő ugyanis sokszor azt mondotta, hogy Félegyházán született] engem keresett föl, hogy mint földije ajánljam az igazgatónak. Mint monda, rég vonzalma van a színészethez, sőt már meg is kísérlette egyszer Csehfalvi társulatánál, de ott rögtön abbahagyta. Én rögtön készséggel ajánlottam közbenjárásomat s fel is vétettem a társulathoz.« Eszerint Petőfit csakugyan szerződtette a fehérvári direktor s a színlapon Borostyán Sándor néven szerepeltette. Petőfi november 10-én első szerepét játszotta az ősi koronázó városban a »Párisi naplopó« című vígjátékban; a második inast osztotta rá az igazgatója. Csak pár szóból áll a színésztörténeti szempontból is érdekes szerep,

melynek szövege így hangzik: — vessétek ki! (Józsefet visszatartja). »De mikor mondom neki, nem szabad bejönni!«

— Sok gyönyörűséges cseléd. — (Felkacag.) Ha-ha-ha!

— Bátorságom különös lábon áll. — (Inasok el.)

Mint ebből is kilálglik, kurta szerepecske volt az első szerep, de azért Petőfi ennek is megörült, úgyannyira, hogy ezt a történelmi tényt azonnal meg is énekelte az »Első szerepem« című versében, melyben keserűen említi:

»Színésszé lettem. Megkapám
Az első szerepet,
S a színpadon először is
Nevetnem kellett.
Én a szerepben jóízűen
S szívemből neveték,
Pályámon óh, ugyis tudom,
Leend sok sírni még.«

E ténnyel ellentétben érdekesnek tartom kutatásaim alapján egy másik nevezetes eseményt megörökíteni. Ugyanis Némethy György aggszínész, a »Pesti Napló« 1882. évi 245. számában visszaemlékezéseiben azt írja, hogy Petőfi székesfehérvári debüje a »Bársony cipő« című regényes vitézi játékban folyt le, még pedig trikós szerepben s »vékony, kissé görbe lábszárai-val kissé furcsán nézett ki s csak fejét hordá oly magasan, mintha az egész világ őt uralná... A jelzett darab címlapja így szólt: »Bársonycipő vagy Greifen Stein vára«. Lovagi néző játék 5 felvonásban. Pichler Karolina regéje után Zulima. Előjátékkal szabadon kidolgozta Birch-Pfeiffer Charlotta. Fordította Ttes Deáky Filep Sámuel ur Kolozsváron.«

Székesfehérvárott Homonnai, Borostyán, Sajó, Pönögei és Dalma név alatt színészkedett Petőfi. De nem sok eredménnyel. Ugyanis Petőfi külső megjelenése nem volt színpadra való. Hangja nem volt csengő, nem is volt erős, pedig azon időben, amikor a színpalhasogatás még divatozott a vidéken, a »nagy hangot« szinte megkövetelte a publikum. Fizetéséről is csak keveset mondhatunk. 28 forintot kapott mindössze, ezt is úgynevezett proporcióra.

Ebből persze sem étkezésre, sem fűtésre nem sok tellett és Petőfi gyakran ment át Szuperhez melegedni. Egy ízben vacsora